

Anerkendende Pædagogik.

”Jo mere man erkender barnets egenart, og jo flere af disse forskellige sider der bekræftes, desto rigere udrustet bliver barnet. Børn, som ikke bliver set af nogen, bliver diffuse både for sig selv og for andre.” .(Brodin, Hylander, 1998,s.20).

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Case.....	3
Beskrivelse og diskussion.....	3
Daniel Stern.....	4
Hvad er anerkendelse og anerkendende pædagogik.....	4
Definitionsragt.....	4
Er anerkendende pædagogik ægte?.....	5
Analyse af casen.....	6
Konklusion.....	6
Perspektivering.....	7
Litteraturliste.....	8

Indledning.

I alle daginstitutioner møder vi børn, som er mere voldsomme i deres adfærd end andre børn. Børn som slår, bider og lignende, for at komme i kontakt med andre børn. Ofte bliver disse børn udråbt til problemet på stuen og er til stor irritation for både børn og voksne. De andre børns reaktioner er ofte, at de ikke gider lege med de vilde børn, og de voksne skælder dem ud og irettesætter dem konstant.

Men hvorfor er der nogle, børn som har en voldsommere adfærd end de andre børn? Hvad er det der ligger til grund for denne adfærd? Hvordan er deres selvværdsfølelse?

Jeg har valgt at tage udgangspunkt i nedenstående case, hvor jeg vil se på hvad det betyder for et barns selvværd, hvordan pædagogen reagerer på barnets adfærd.

Case.

Alle navne er ændret. Foregår i børnehaven. Alle børn er 4 år.

Emil og Mikkel sidder og leger med biler på gulvet. Anton kommer ind på stuen, står først 2-3 min på afstand og iagttager Emil og Mikkels leg. Han går så direkte hen til de to drenge, som siger hej til Anton. Anton svarer ikke, men sparker til rækken af biler der står på gulvet og løber væk med dem.

Pædagogen stopper Anton på vej ud af stuen, og siger til Anton:” Anton, du må ikke ødelægge Emil og Mikkels leg. Kan du så give dem bilerne tilbage og sige undskyld!”

Beskrivelse og diskussion.

I ovenstående ser jeg flere problemstillinger:

- Anton har svært ved at finde ud af, hvordan han skal skabe kontakt med de andre børn.
- Pædagogens reaktion overfor Anton.
- Antons selvværdsfølelse.

Præcisering.

Jeg har valgt, at fokusere på pædagogens reaktion og på, hvordan Antons selvværd kan styrkes. Det fører mig frem til følgende problemformulering:

Hvordan kan pædagogen med anerkendende pædagogik være med til at støtte et barn med et ustabil selvværd?

Daniel Stern.

Stern taler om barnets selv, og hvordan det udvikles. Han inddeler et barns oplevelser af selv i 5 forskellige typer (*det gryende selv; kerneselvet; det subjektive selv; det verbale selv; det fortællende selv.*) Til hver af disse typer knytter sig relateringsdomæner, som i samme rækkefølge er: *samvær; samspil; samforståelse; samtale, sammenhæng.* (Brodin, Hylander, 1998,s.19).

Disse relateringsdomæner har betydning for hvordan barnets selvfølelse udvikles/dannes.

Det sker ved, at de forskellige oplevelser af selv integreres med hinanden gennem barnets første 3-4 år. Tidligere oplevelser forsvinder ikke, bare fordi nye kommer til; nej de er der hele tiden og udvikles og vokser i samspil med de tidligere oplevelser.

Stern mener nemlig ikke, at et barn fødes som et ubeskrevet blad, men at det allerede i fosterstadiet har sin individualitet, og at barnet udvikles i et samspil med andre.

På samme måde som forældrenes opgave bliver, at møde og bekræfte lige netop deres unikke barn, og ikke bare at forme det, er det pædagogens opgave at være med til at se og videreudvikle det enkelte barn, ud fra lige netop det barns ressourcer og kompetencer. (Brodin, Hylander, 1998,s.19).

Pædagogen kan ikke bare gå ud fra, at alle børn er på én bestemt måde på et givent alderstrin.

Hvad er anerkendelse og anerkendende pædagogik.

Anerkendelse handler ikke kun om den måde vi verbalt siger tingene på, men også om det vi siger nonverbalt. Et smil, hævede øjenbryn er eksempler på det. (Suwalski, 2008). Anerkendelse foregår over alt, og når pædagogen anerkender et barn, sker det i møder af ofte kort varighed. Et hej eller et smil om morgenen, er nok til at barnet føler sig set i situationen.

Mennesker, både voksne og børn, indgår hele tiden i relationer med andre. Og gennem disse relationer påvirker vi hinanden, og skaber os selv.

Det er noget af det, anerkendende pædagogik handler om. Det betyder ikke, at vi skal rose hinanden sådan i flæng. Det handler om, at vi skærper vores opmærksomhed omkring, hvordan vi ser og hører det menneske vi står overfor. At vi ser ham/hende som det menneske han er, ikke kun for det han/hun gør. Når vi bliver set og hørt som det menneske vi er, giver det selvværd og er med til at skabe vores identitet, og via den anerkendelse gives der mulighed for at spejle sig i den anden og lærer sig selv bedre at kende.

Definitionsagt.

Om begrebet *definitionsagt* siger Berit Bae i *Social Kritik*, 4/1996, s.7

”Begrebet definitionsagt henviser til at voksne er i en overmægtig position i forhold til barnet, når det gælder dets oplevelse af sig selv. Børn er meget afhængige af de reaktioner, de får fra deres

omsorgspersoner, for at kunne opbygge et billede af hvem de er, for at kunne skabe sig selv, for deres egen selvagtelse. Den måde voksne svarer på barnets kommunikation, hvordan de sætter ord på dets handlinger og oplevelser, hvad de reagere på og ikke- disse processer ligger deres definitionsmagt.”

Et barns identitet består af alle de forskellige historier/oplevelser, som barnet får i interaktion med andre børn og voksne. Det lille barn er selvfølgelig afhængig af, at de voksne, som er i dets hverdag, hjælper med at etablere denne ”historie bank”. Men for at de forskellige historier skal kunne give mening, er det nødvendigt, at barnet lærer hvilke handlinger der er ønskværdige og hvilke der ikke er.

Vores identitetskonklusion udvikles og forandres hele livet(B. Hertz, F. Iversen, 2007, s.26).

Identitetskonklusion betyder, hvordan barnets egen forståelse for sig selv og for omverdenen er.

Men hvis et barn ofte mødes med kritik og negative forventninger, vil dets egen identitetskonklusion på et tidspunkt blive: *Jeg er ikke god nok*. Hvis barnet derimod ses og høres som den person det er, bliver identitetskonklusionen positiv, og barnets egen opfattelse bliver *Jeg er god nok*. Hvilken identitetskonklusion der bliver den dominerende, afhænger af på hvilken måde de forskellige begivenheder/oplevelser i barnets liv, blev tolket.

Er anerkendende pædagogik ægte?

Når pædagogen har valgt, bevidst at arbejde med anerkendende pædagogik i praksis, kan det rejse nogle spørgsmål. Det kan være spørgsmål, som handler om, hvorvidt interaktionen mellem mennesker bliver kunstig og om pædagogen kan vide, hvad kollegaerne egentlig mener, når det altid siges i en anerkendende form. Eller hvorvidt pædagogen altid skal vise anerkendelse, når hun mødes af flabethed eller aggressioner osv.(B. Lyng, 2007,s.36).

Det er på sin plads med disse refleksioner, for skal den anerkendende pædagogik hele tiden udvikle sig, og det skal den, er det nødvendigt med de udfordringer og overvejelser som spørgsmålene giver os.

Anerkendende pædagogik handler ikke om at afskære dele af sit følelsesmæssige repertoire, men om til tider at håndtere det på nye måder.(B. Lyng, 2007,s.37)

Anerkendende pædagogik i praksis kræver, at institutionen har styr på sine værdier og menneskesyn. Når det er på plads og man bevidst har valgt, at bruge den anerkendende pædagogik, møder pædagogen børnene i øjenhøjde, og lettere ser dem som dem de er og ikke kun for det de gør.

Analyse af casen.

Pædagogen i casen er ikke anerkendende overfor Anton, og er ikke med til at styrke hans selvværd. Hvis pædagogen, i det hun stopper Anton, f. eks. havde sagt til ham: ”Jeg kan se du også har lyst til, at lege med bilerne, men Emil og Mikkel tror bare du driller, når du sparker til bilerne. Vi kan jo gå hen og spørge om du må være med til at lege. Har du lyst til det?” Anton bliver anerkendt for den han er, pædagogen fortæller ham ikke hvad hun mener han lige gjorde, men hvordan Emil og Mikkel kan opfatte Antons handlinger. Han får dermed ikke en negativ reaktion, men mødes med at han er god nok- der er nogen der kan lide **ham**, men ikke hans **handling**.

Når pædagogen reagerer som i casen, har hun *definitions*magten. Hun er i en overmægtig position i forhold til barnet. I det hun definerer Antons handling, definere hun også samtidig han identitet → Anton er, hvad han gør, ikke hvem han er (B. Hertz, F. Iversen, 2008, s.25).

Anton skal selvfølgelig have at vide, at han gør noget forkert, men det er pædagogen der har definitionsmagten. Han bliver straks udpeget som den der gør noget forkert. Han bliver ikke anerkendt for den han er. Antons egen opfattelse af ”hvem er jeg”, skabes altså ved, at han spejler sig i omgivelsernes reaktioner og ved, at de forskellige oplevelser kædes sammen og gives mening. Det er den slags oplevelser, som er med til at skabe Antons egen identitetskonklusion Anton vil, på baggrund af pædagogens reaktion og udsagn, få en opfattelse af *Jeg er ikke god nok*. Ganske vist ikke på baggrund af den ene episode, men hvis det er sådan Anton altid mødes, vil hans identitetskonklusion efterhånden blive negativ.

Når jeg oplever en dreng som Anton, og ser på Sterns og hans teorier om relateringsdomæner, mener jeg at kunne se tegn på at Antons selv måske er blevet forstyrret allerede i relateringsdomænet for *det gryende selv-samværets domæne*. (Brodin, Hylander, 1998, s.27).

Måske er han ikke blevet set/mødt eller fået dækket de basale behov, som f. eks sult, i den første tid. Dette domæne, som skabes i de første to levemåneder, har at gøre med kernen i det at skabe og lære, og det vil så have betydning for, hvordan han f. eks har lært at få kontakt med andre. (Brodin, Hylander, 1998, s.28).

Hvis Antons følelsesmæssige helhedsoplevelse ikke er blevet tilfredsstillet, har det betydning for, hvordan Anton, igennem de øvrige relateringsdomæner, får opfattelsen af sit selv.

Konklusion.

I analysen af casen kom jeg frem til, at pædagogens reaktion overfor Anton, er afgørende for hans opfattelse af sit selv. Han identitetskonklusion påvirkes af, hvordan omgivelserne reagerer.

Pædagogens adfærd er med til at udvikle Antons identitet, og da pædagogen har definitionsmagten i forhold til Antons adfærd, er hun med til at styrke hans selvværd, som jeg opfatter som ustabil.

Det er af stor betydning for hans selvværdsfølelse, at han bliver set og hørt som den han er, og ikke kun for sine handlinger. Pædagogen skal derfor være meget bevidst om sin reaktion.

Perspektivering.

Jeg er af den overbevisning, at de vilde børn ikke er vilde fordi de vil genere alle i deres omgivelser, de slår ikke fordi de **ønsker** at være voldsomme.

Men hvordan bliver vi som pædagoger opmærksomme på, hvilken andel vi har i adfærdsmønstre som det Anton udviser? Hvilke redskaber kan vi bruge, så vi ikke er så dømmende i vores reaktioner, men netop når disse børn på en anden måde?

Hvis alle institutioner brugte den anerkendende pædagogik, er jeg overbevidst om at mange konflikter ville kunne undgås.

En metode, som jeg mener, kunne bruges, til at analysere samspillet med Anton, er Marte Meo. Metoden bruges netop til at observere og analyserer samspillet og samspilsformen mellem deltagerne, via videooptagelser.

Maria Aarts, udviklede metoden i Holland i 80'erne, siger at metoden netop virker da mange problemer skyldes uhensigtsmæssige samspilmønstre.(Birk Sørensen, 1998,s.14) Pædagogen vil, via videooptagelserne, selv kunne se hvad der konkret sker i samspillet med Anton, og se hans reaktioner.

Marte Meo er netop anerkendende i forhold til den enkelte, da den ser på en konkret situation, og ikke er dømmende da pædagogen selv er med til at finde frem til løsningen, og forstå Antons adfærd.

Litteraturliste.

Brodin, Marianne; Hylander, Ingrid: *At blive sig selv*, Hans Reitzels Forlag, 1998.

Hertz, Berit; Iversen, Frank: *Mere anerkendelse i børnehøjde*, Psykologisk Forlag a/s, 2007.

Lyng, Bente: *Anerkendende pædagogik*, Psykologisk Forlag a/s, 2007.

Sørensen, Birk Jytte: *Ser man det, Marte Meo metoden i et udviklings psykologisk perspektiv*, Dafolo, 1.udgave, 1.oplag, 1998.

Tidsskrift:

Social Kritik, nr 47,1996

Link.

Suwalski, Martin: *Frie Børnehaver og Fritidshjem*,2008,
<http://www.frie.dk/anerkendelseipaedago.html> , downloadet. d.2.1.2009 kl.11.30.

Forsidebillede:

[lepiaf.geo](http://lepiaf.geo.flickr.com), flickr.com, downloadet d.22.1.2009 kl.21.45.